

הם אומרים

איך השתנתה המדינה בגלל שלושה מטוסים

הרמטכ"ל רביאלוף מרדכי ("מוטה") גור, יצא מגידרו בטכס קבלת הפנים שנערך ביום השישי האחרון, לשלושת מטוסי הר-159 הראשונים, שהגיעו לארץ. עם ה-159, ישראל היא מדינה אחרת וצה"ל הוא צבא אחר. אמר הרמטכ"ל. על כך הגיב בעליהטור יואל מרכוס, במדורו ב... "אם שלושה מטוסים שינו את צה"ל ואת המדינה ומהווים חג משולש לעמנו (כדברי רבין), אפשר לתאר מה 247 מטוסים חדשים יעשו לנו. לא מסיבה אחת, אלא שמונים מסיבות. לא שלושה, אלא ארבע מאות נאימים. במקום אסיפות-בחירות, שבהן יצטרפו רבין והכרזו לתת את בעייתיה של המדינה, את המצב הכלכלי ומצבנו המדיני, יופיעו ראשי המערך (ונקווה שהפעם לא יקפחו את אלון ולא יערכו את המסכים כשפרס נערך בהארץ), ויהללו את השינוי היצירתי האמריקאי.

חנה זמר: "בשבי' הקונצפציה, עם הראש טמון בחו"ל * הניתוח ששיחרר את יגאל אלון

וביכשה על צבא האויב, כיתרו בהצלחה את הארמיה השלישית וכפו על האויב הפסקת-אש. לאור זה, החליטו השיבוע הרמטכ"לי רביאלוף עזית, וקצינת ח"ן ראשית אלי"מ דלה רז, להורר לתקנים שהציעונו לנצחון יובל-סיפור... (על המשמר)

הטלפון השבור של הרצוג

במאמרו, "איך מחליט משרד-החוק" מתאר מתי גולן את הנהלים שבעזרתם מתווה משרד-החוק את מדיניותו, ומפרט שורה שלמה של נהלי-תיקשורת הפוגמים בפעולת המערכת. לדוגמה מפרט גולן את נהלי-תיקשורת של השגריר באו"ם, חיים הרצוג, המתמיהים לגבי אדם ששימש בעבר כמפקד חיל-המודיעין של צה"ל: "השגריר באו"ם יודע כארבע האונות למפלג גם כאשר הורשא או המודיע אינו מצדיק זאת. התוצאה במיקרים רבים, בלבול ומכשלה, כאשר אין איש יודע בוודאות מי אמר מה ומתי..."

על סיגנון הצעת-ההחלטה הישראלית באו"ם מן השבוע

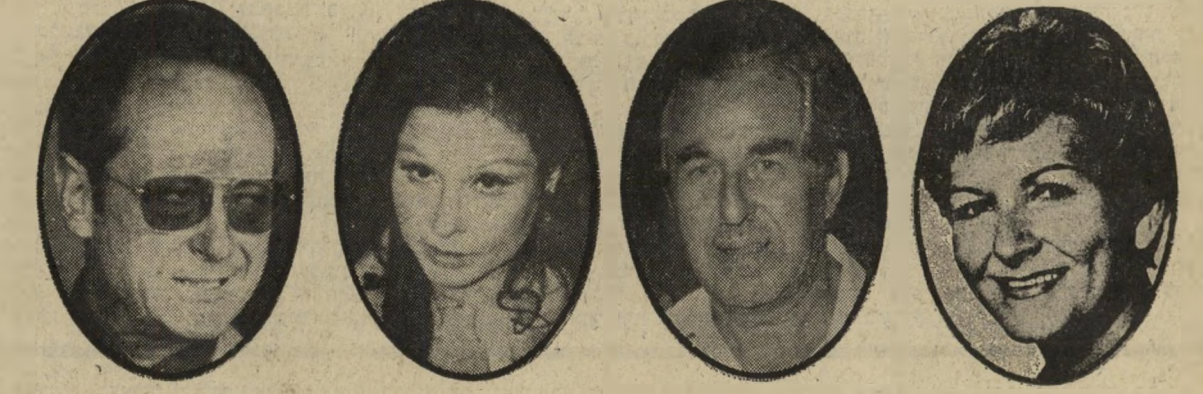
(המשך מעמוד 21)
היתה זו הצנזורה הביטחונית של צה"ל, שבעזרת המספריים והעיפרון האדום, מנעה כל פירסום בארץ על פרשת המרצדס. הצנזורה אינה חייבת הסבר מדוע היא פוסלת ידיעות מסויימות שאינן עוד בבי-הינת סוד. אולם למי שהתעניין מדוע מונעים מאזרחי ישראל סיפור כה פיקאנטי כמו סיפור השתתפות המרצדס במיבצע אנטבה, נמסר בסודי-סודות, שזהו סוד ביטחוני כמיוס. מי יודע, אולי בעתיד ירצה צה"ל להשתמש שוב בפשיטותיו במכונות מרצדס שחורות. כל פירסום עלול לגזול ממנו את יסוד ההפתעה. השבוע הסתבר כי כל זה לא היה אלא בולשיט אחד גדול. שוב השתמשה מערכת-הביטחון בצנזורה הביטחונית בצורה צינית, כדי לשרת את המטרות הפרטיות של רא"ש. פתאום חדל סיפור המרצדס השחורה להיות סוד ביטחוני. לא רק שניתן לספר עליו בישראל, אלא שהצנזורה אף התירה את פירסום תמונת המרצדס המקורי, שהשתתף בפשיטה, כשהוא יוצא מתוך אחד ההרקולסים עם נחיתתם בישראל. כשבוכו להתמים, שהשתתפו בפשיטה וניצלו את המושבים המרופדים שלו כדי לישון בדרך חזרה (ראה תמונה בעמוד 21). מה קרה פיתאום, שהמרצדס שוב אינה סוד?

גם מידע הוא שוחד

מכתב, שאיש לא חשב לרגע לשלוח מור בסוד את פרשת המרצדס. כל האיסוף הביטחוני והפעלת הצנזורה במקרה זה, נועדו לשמור את הסיפור לפירסום, עבור אלה שהשליטון חפץ ביקרם. תחילה היה זה טד אשלי, נשיא חברת המרטים-ההוליוודית, האחים וורנר, שהי ממשלה נתנה לו אור ירוק להשתמש בסיפור המרצדס. היה זה בזמנים שבהם קיוו ירדיו האישיים של אשלי בממשלת-ישראל, שוורנר אומנם תפיק את סרטה בארץ, תזרים מיליוני דולרים לקופת ה"מדינה ותשפר את תדמיהם הקולנועית. הוועד המיוחד שמונה ע"י צה"ל לסייע לוורנר, אישר לה להכליל בסרטה, שי אמור היה להיות הגרסה הרשמית של ממשלת ישראל, את פרשת המרצדס. זה נעשה בשעה שעל העיתונות הישראלית נאסר באיסור חמור לכתוב אפילו מילה אחת משלה, בעניין זה.

ממשלת-ישראל, מערכת-הביטחון וצה"ל, רשאים כמובן לבחור בעצמם, על פי שיקולייהם, לאיזה ספרים או עיתונאים למתור מידע, ובתוכם עובדות שהן בבחינת סודות המדינה, הם יכולים בצורה שרירותית, מבלי להיות חייבים למסור דיון-וחשבון לאיש, להחריג לעיתונאים מסויימים גישה למיסמכים רשמיים — אפילו אם הדבר נועד למטרה פרטית ולעשיית רווי-חיים — ולמונע זאת מאחרים. זכותם היא גם לקבוע מי יכתוב את הגרסה הרשמית על מיבצע אנטבה. באותה מידה וזהו גם זכותו של ראש-הממשלה לכתוב או לא לכתוב הקדמה לספר מסחרי פרטי על מיבצע אנטבה. דוגמת זה שכתבו שלושת העיתונאים ישעיהו בן-ספורת, זאב שיף ואיתן חבר, יכולים, כמובן, להיות חילוקי-ידיעות סביב מידת האתיקה העיתונאית שבמעשה זה. שכן, קשה להגיד שעיתונאי כביר דוגמת ישעיהו בן-ספורת, שתפקידו, בין השאר, לבקר את ראש-הממשלה, יהיה אובייקטיבי-לגמרי כשיצטרך לכתוב ביקורת כזאת, בהתחשב בעובדה שאותו ראש-ממשלה כתב הקדמה לספרו, נתן לו בכך גושפנקא רישמית וטייע בהפצתו המסחרית. במקרים מסויימים, גם אספקת מידע בלי עדי היא צורה מסויימת של שוחד. כל זה נשאר עוד בתחום המקצועי של היחסים של המימשל והעיתונות. אולם כאשר מפעילים השליטנות את הצנזורה הצבאית על מנת למונע פירסום מאחדים, כדי לאפשר בלעדית את פירסום האלה שהם רוצים ביקרם, זה הרבה יותר מאשר פגם אסתטי. זהו שימוש ציני מכוער בסמכות השוטפת מקנה לנבחריו, למטרות אי-ריות ופרטיות.

אלון יריב הרצוג זמר

שעבר, וכישלונה, ולקויי-התיקשורת, מסביר גולן: "אם מדובר השגריר ישירות עם השר, הולך חלק ניכר של המידע לאיבוד. לעתים מתוקן הליקוי בהעלאת תוכן השיחה הטלפונית על הכתב. אולם ברוב המיקרים זה לא נעשה. בתוצאה היה אפשר להיווכח בשבוע שעבר, כאשר במשך ימים רבים היו דיווחים סותרים בדבר הדיווח או אי-הדיווח לארצות-הכרות על חיוני-מה בעצרת האו"ם, ובעניין התיקשורת שהיתה או לא היתה עם ראש-הממשלה, והאם נתן ראש-הממשלה את הסכמתו למחלק הישראלי..." (הארץ)

הניתוח ששיחרר את יגאל אלון מהמועקות

אריה צימוקי כותב ב"השבוע המדיני" על עימות מילולי שנערך בין שר-החוק לבין ח"כ מנחם בגין בוועדת-הכנסת אודות מאמרו של אלון שפורסם ב"פוריין אופיס". צימוקי טוען, כי בעימות זה ניתן היה להבחין בדימוי חדש של השר: "אנשי האופוזיציה, יריביו של אלון כירדיו, סיפרו, כי היה זה אלון שונה מזה שהכירו זה זמן רב. הוא הזכיר להם את יגאל מימיו עברו — כהור מחשבה, תקיף בהגנה על דעותיו, כשב שגם נימרח בהשמעת ביקורת על דבריו וריבוי, ובראש ובראשונה אמר אותם בהחלטיות..."

הסבר לתפנית זו בדימויו של אלון מוסברת, לדעת צימוקי, בניחות שעבר באחרונה שר-החוק: "האנשים אשר נפגשו באחד רונה עם מר אלון, לאחר שעבר בהצלחה ניתוח קשה, התרשמו מהשוני שחל בנישיתו, בהתנהגותו ובמידת הביטחון העצמי שלו. ירדיו מספרים, כי הניתוח שיחרר את מר אלון ממעקה פיסית ופסיכולוגית..." (ידיעות אחרונות)

כסוקי השבוע

- **מנכ"ל מנהל מוקרעני ישראל לשעבר מאיר זורע,** על הסיבה שמנעה בעדו לשנות את מיסלגת-העבודה מבפנים: "לא ראיתי כל טעם. זהו גוף רקוב מבפנים, ואינך יכול לשנות ריקבון מבפנים. תולעת מוציאים מבחוץ..."
- **ח"כ אבא אבן** על רשימתו של ידיו: בועה שמוכרתה להפצץ.
- **ח"כ ישיעבר איסר הראל:** "גולדה אמרה פעם, שהסתאבותה של מפא"י באה בשל ישיבתה הממושכת בשילטון, וטוב שתדק קצת לאופוזיציה."
- **חלוצי תנועות-המחאה מוטו אשכנזי:** "המושג ציוני" ממשש אך כעלה-תאנה להסתרת תהליכי הניווט והניווט המעיקים כסרטן בריקמתה החברתית..."
- **מוזכר מפ"מ מאיר תלמי:** "מפ"ם אינה מתכוונת להחליף את המערך במערכון!"

"ת יכול להקשות ולומר שאם שלושה מטוסים היה בהם כדי לשנות את פני המדינה ופני צה"ל, מצבנו היה צריך להיות עד יום שישי כצהריום כבי רע. מי שלא רוצה להיתפס למחשבה מקוררת לחלה זו, מוטב שיאמין כי גם כיום ו' לא נשתנו פני המדינה. זו היתה ונשארה אותה מדינה קרתנית, מוטת" (הארץ).

היונים, הניצים והיענים

במאמרה, "היען כסמל המדיניות הלאומית" קובעת חנה זמר כי התנועות-הפוליטיות החזקות, בדומה למיפלגות הוותיקות, נתונות בשביה של השקפה המנותקת ממצאיות מדינית כלשהי, והיא ממחישה זאת בהמשלה מעולם-החיי: "על משקל עצתו המפורסמת של אלכסנדר ינאי לשלומציון (לא של אריק שרון), ניתן לומר עכשיו, כי אין להתירא מן הניצים הטורפים ולא מן היונים החומות, אלא מפני היענים, הטומנים ראשיהם בחול. ודווקא הסוג המסוכן הזה של ציפורים פוליטיות הולך ומתאזרח אצלנו..."

חנה זמר רואה את שורשי-כילרע באיבון האידיאלוגי, תוך שהיא קוראת להכרעות הגדרתיות ומגמתיות טרם הבחירות: "...הומן חולף ללא רחם. ואנחנו נעמוד או (אחרי הבחירות), מבחינת ההכנה הנפשית של הציבור, בדיוק במקום שעמדנו בו בשבי הקונצפציה, עם הראש טמון בחול. והשילטון עלול למצוא את עצמו ככול כאויקים של דעת-הקהל שיצר הוא בעצמו כרבקות לניסחאות, שמעולם לא היו ריאליות. אפילו היו צורקות כצדק בהתגלמותו..." (דבר)

רביאלוף עזית. אריאלה שרון

ושמואל גונן (גורודישה)

על פקודת-המטכ"ל החדשה האוסרת מעתה על חילול צה"ל לצבוע ציפורניים בלכה אדומה, אינה מתירה לענוד יותר מטבעת אחת, והמגבילה את עגילי החיילות לגודל מינימאטרי וצמוד לאוזן, כתבה זיווה ריב: "לאחר שלוש שנות תהיה ובחיה וישיבה על המדוכה, ועדת-אגרנט, ותנועות-מחאה ופני-לת ממשלה, נתגלה לנו השבוע, פוף-סיוף, מה גרם למחול יום-כיפור..."

"היו אלה הפסקות שעל אצבעות החיילות שלנו, הצבע האדום על ציפורני רגליהן, העגילים הארוכים על תוכני אוזניהן, ושיער-ראשן הנולש על כתפיהן..."

"בגלל פריטים קטשניים, מוסכנים, יקרים וניצנים אלו, לא הצליחו חיילות צה"ל האמציית כלום כיום הראשון והשני את הצבא הסורי והמצרי, וגרמו כמעט לחרוכן בית שני. רק אחרי שבוע, לאחר שאולפות הבחירות — אריאלה שרון, שמואל גונן (גורודישה) ורפולה — השליכו מעליהן את הטבעות והעגילים הניצנים, ושרפו את חזיות התהרה והממלה שלהן, יצאו חיילות צה"ל העשויות ללא חת בהתקפה נועזת כאוויר, ביום